

GUJARATI SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 9 pages. Please check that your question paper is complete.
  2. Read the questions carefully.
  3. Answer ALL questions in the Answer Book.
  4. Number your answers exactly as the questions are numbered.
  5. Start each section on a new page.
  6. It is in your own interest to write legibly and to present your work neatly.
-

SECTION A

પ્રશ્ન-૧ નીચે આપેલો ગદ્ય વાંચી પ્રશ્નોના યોગ્ય જવાબ લખો.

રાજપુર નામે એક ગામ હતું. તેમાં ધના પટેલ કરીને એક ખેડૂત રહે. તેનો એક દીકરો માંદો પડ્યો. ત્રણે દિવસ લાગ્યો. પટેલ બિચારા ગભરાઈ ગયા. કોઈના કહેવાથી તેમણે ઝાડપટ કાઢનાર ભૂવાઓને બોલાવ્યા :

રાત પડી. ધના પટેલને ઘેર ધમાચકડી મચી. ડાકલાં ડક....ડક વાગવા માંડ્યાં. ભૂવાઓ ધૂણવા લાગ્યા.

‘ હાઉ .... હાઉ .... ખમ્મા .... ખમ્મા .... મેલડી માને ખમ્મા .... ખોડિયાર માને ખમ્મા .... ’

હોકાટા ને પડકાર થવા માંડ્યા. મર્યાના ધુમાડાથી બધાં ખોં .... ખોં .... કરવા લાગ્યાં. ધના પટેલ હાથમાં પાવડી રાખી ભૂવાને પગે લાગ્યા. ભૂવો ધૂણતો ધૂણતો કહેવા લાગ્યો :

‘ તારો દીકરો સાજો થઈ જશે ... માતાજીને અગિયાર રૂપિયા છત્તરના ધરજો ... સવા પાલીના નૈવેદ્ય કરજો. લે, આ દોરો મંતરીને આપું છું .... તેનું માદળિયું કરી ઓકરાને પહેરાવજો .... હાઉ ... હાઉ ... માતાજી ખમ્મયા કરશે. ’

ધના પટેલે માતાજીને છત્તર ધર્યું, નૈવેદ્ય કર્યું, પુત્રને માદળિયું ખાંધ્યું, પણ દીકરો સાજો ન થયો. દિવસે દિવસે તેનો

રોગ વધતો ગયો. છોકરાની માંદગી જાણી ગામના સરપંચ તેમને ઘેર જોવા ગયા. છોકરાને ગળે, બાવડે, કાંડે દોરાધાગા અને માદળિયાં જોઈ કહ્યું :

‘ધના પટેલ! આ ધર્તિંગ શું ? તમે આવા દોરાધાગા, માદળિયાં ને ઢોંગધતૂરા છોડી દો. છોકરાને પંચાયતના દવાખાને લઈ જાઓ. મોટા દાકતરને બતાવો. માંદગી એ કોઈ દેવદેવીનો કોપ નથી. ખૂબ તેને હરગિજ ભગાડી શકતા નથી. માંદગીનાં પણ મૂળ કારણો હોય છે. તેના ઉપાય અને સારવાર પણ હોય છે. વિજ્ઞાને શોધી કાઢ્યું છે કે ઘણાખરા રોગ ખૂબ નાના જીવાણુઓથી થાય છે. એ રોગનાં જંતુ સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે નજરે જોઈ શકાય છે. અરે ! શરીરના અંદરના ભાગના ફેટા પાડી રોગ પારખી શકાય છે. યોગ્ય સારવાર, દવા અને આરામથી રોગ મટાડી શકાય છે. તો પછી ખોટા વહેમના ભોગ બની, હાથમાં દીવો લઈ ખાડામાં શા માટે પડવું જોઈએ. ચાલો, મારી સાથે આપણે હમણાં જ દાકતરને મોજાવી લાવીએ.’

દાકતર ધરે આવ્યા. છોકરાને ખરાબર તપાસ્યો. તેનું લોહી તપાસતાં જણાયું કે ટાઇફોઇડનાં જંતુઓ છે. દાકતરે તેની સારવાર શરૂ કરી. ડોક્ટરેમાઈસેટિનની ગોળીઓ ખાવા આપી. એ ચાર દિવસમાં તાવ ઊતરી ગયો. થોડા દિવસમાં દીકરો સાજો થયો. ધના પટેલને પોતાની ભૂલ સમજાઈ. તેને ભારે પરતાવો થયો.

આવી રીતે ધના પટેલની માફક ઘણા માણસો ખોટા વહેમ, અજ્ઞાન અને અંધશ્રદ્ધામાં ખુવાર થઈ જાય છે, હેરાન થાય છે. કોઈ માંદુ પડે કે બાળક દૂધ ન પીએ તો અજ્ઞાની લોકો મુઠ્ઠીમાં રાઈ અને મીઠું લઈ બાળકના માથા ઉપર ઉતારી ચૂલામાં નાંખે, ત્યારે તડ તડ અને ભડ ભડ અવાજ આવે, તે જોઈ કહે છે : ‘હાય આપ રે ! કેવી કરડી નજર લાગી છે !’

અધરાં શબ્દો:

ફડવા લાગ્યો = ધુજવા લાગ્યો	ડાકલા = નગારા જેવું એક વગાડવાનું સાધન
ધૂણવા લાગ્યા = આવેશથી કે મેલી વિદ્યાની અસરથી માથું ડોલાવવું	
ફોકાટા ને પડકારા = મોટેથી બરાડા પાડવા	
માદળિયું = ચાર્મ	ધતિંગ = ખોટા નાટક
દોરા ધાગા = દોરો	ઢોંગધતૂરા = બનાવટ, તોફાન
ફરગિજ = કદી પણ નહિ	ભૂવા = ભૂતપ્રેત કાઢનાર
કોપ = ગુસ્સો	જીવાણું = સૂક્ષ્મ જંતુ
સૂક્ષ્મદર્શક ચંદ્ર = માઈક્રોસ્કોપ	કરડી = આકરી

- ૧.૧ ધના પટેલ કોણ હતા અને કયા રહેતા હતા ? (2)
- ૧.૨ તેમના દીકરાને શું થયું અને ખેડુતે કોને બોલાવ્યા ? (2)
- ૧.૩ રાત પડી ત્યારે ધના પટેલના ઘરમાં શું થયું ? (2)
- ૧.૪ ધૂણતો ધૂણતો ભૂવો શું કહેવા લાગ્યો ? (3)
- ૧.૫ ધના પટેલે દીકરાને સાજા કરવા શું શું કર્યું ? (2)
- ૧.૬ છોકરાની માંદગી જાણી ઘરે કોણ જોવા આવ્યું ? (1)
- ૧.૭ સરખંચે છોકરાને ક્યાં લઈ જવા કહ્યું ? (1)
- ૧.૮ વિજ્ઞાને શું શોધી કાઢ્યું છે ? (2)
- ૧.૯ છોકરાને શેનાં જંતુઓ લાગ્યા હતાં ? (1)
- ૧.૧૦ છોકરાનો તાવ કેવી રીતે ઊતરી ગયો ? (2)
- ૧.૧૧ છેવટે ધના પટેલનો દીકરો સાજો થયો.
આ વાક્ય સાચું છે કે ખોટું ? (1)
- ૧.૧૨ રાઈ અને મીઠું બાળકના માથા ઉપર ઉતારી ચૂલામાં નાંખે
ત્યારે શું અવાજ આવે ? (1)

[20]

પ્રશ્ન- ૨

૨.૧. નીચે આપેલા શબ્દોના યોગ્ય સમાનાર્થી અર્થ શોધી લખો.
(કોઈ પણ ત્રણ)

૨.૧.૧	માંદગી	મોટી	બીમારી	મહેનત
૨.૧.૨	સારવાર	બાળક	ભૂવી	સેવા
૨.૧.૩	શરીર	ગીત	તન	સાથ
૨.૧.૪	તાવીજ	અવાજ	ચૂલો	માદળિયું

(3)

૨.૨ નીચે આપેલા શબ્દોના યોગ્ય વિરોધી અર્થ શોધી લખો.
(કોઈપણ ત્રણ)

૨.૨.૧	માતાજી	પિતાજી	બાળક	મરણ
૨.૨.૨	સાજો	સારો	નાનો	માંદો
૨.૨.૩	જ્ઞાન	પંડિત	અજ્ઞાન	વિદ્યા
૨.૨.૪	શ્રદ્ધા	અંધશ્રદ્ધા	જાહેર	ફેરાન

(3)

૨.૩ નીચે આપેલા વાક્યોમાં ક્રિયાપદનું યોગ્ય રૂપ બનાવી લખો.

જિમ કે - નેહા રોજ સાંજે તરવા..... (જવું)

જવાબ : જાય છે

૨.૩.૧ ઘણા ખરા રોગ જીવાણુઓથી ..... (થવું) છે.

૨.૩.૨ દવાખાને લઈ જાઓ અને મોટા દાક્તરને..... (બતાવવું)

૨.૩.૩ ધના પટેલને પોતાની ભૂલ..... (સમજવું)

૨.૩.૪ તેમણે ઝોડઝપટ કાઢનાર ભૂવાઓને..... (બોલાવવું)

(4)

૨.૪ નીચે આપેલી ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય શબ્દ શોધીને
ખાલી જગ્યા પૂરી.

(દીરા, કીટા, સૂક્ષ્મદર્શક, છત્તર)

૨.૪.૧ ધના પટેલે માતાજીને.....ધર્યું.

૨.૪.૨ આ.....મંતરીને આપું છું.

૨.૪.૩ શરીરના અંદરના ભાગના.....પાડી રોગ પારખી શકાય છે.

૨.૪.૪ રોગના જંતુ.....યંત્ર વડે નજરે જોઈ શકાય છે. (4)

૨.૫ નીચે આપેલા વાક્યોમાં યોગ્ય વિશેષણ શોધી લખો.

૨.૫.૧ આપણે ખોટા વહેમના ભોગ શા માટે બનવું.

૨.૫.૨ ઘણાં રોગ નાના જીવાણુઓથી થાય છે.

૨.૫.૩ મોટા દાક્તરને બતાવો.

૨.૬ નીચે આપેલા વાક્યો કયા કાળના છે તે કહો. (3)

ઉ.ત. નાટક બહુ જ સરસ હતું. જવાબ: ભૂતકાળ

૨.૬.૧ માતાજી ખમૈયા કરશે.

૨.૬.૨ ભૂવી ધૂણતો ધૂણતો કહેતો હતો.

૨.૬.૩ ધના પટેલને ભારે પસ્તાવો થયો. (3)

૨.૭ નીચે આપેલ વાક્યોમાંથી સાચી જોડણી પસંદ કરી વાક્યો
ફરીથી લખો.

૨.૭.૧ યોગ્ય સારવાળ/સારવાર થી રોગ મટાડી શકાય છે.

૨.૭.૨ માતાજીને અગિયાર રૂપિયા/રૂસિયા છત્તરના ધરજે.

૨.૭.૩ છોકરાનું લોઈ/લોહી તપાસતાં જણાયું કે ટાઈફોઈડનાં જંતુઓ છે.

૨.૭.૪ ધના પટેલની જેમ ઘણા/ધના માણસો ખોટા વહેમ અને
અંધશ્રદ્ધામાં ખુવાર થઈ જાય છે.

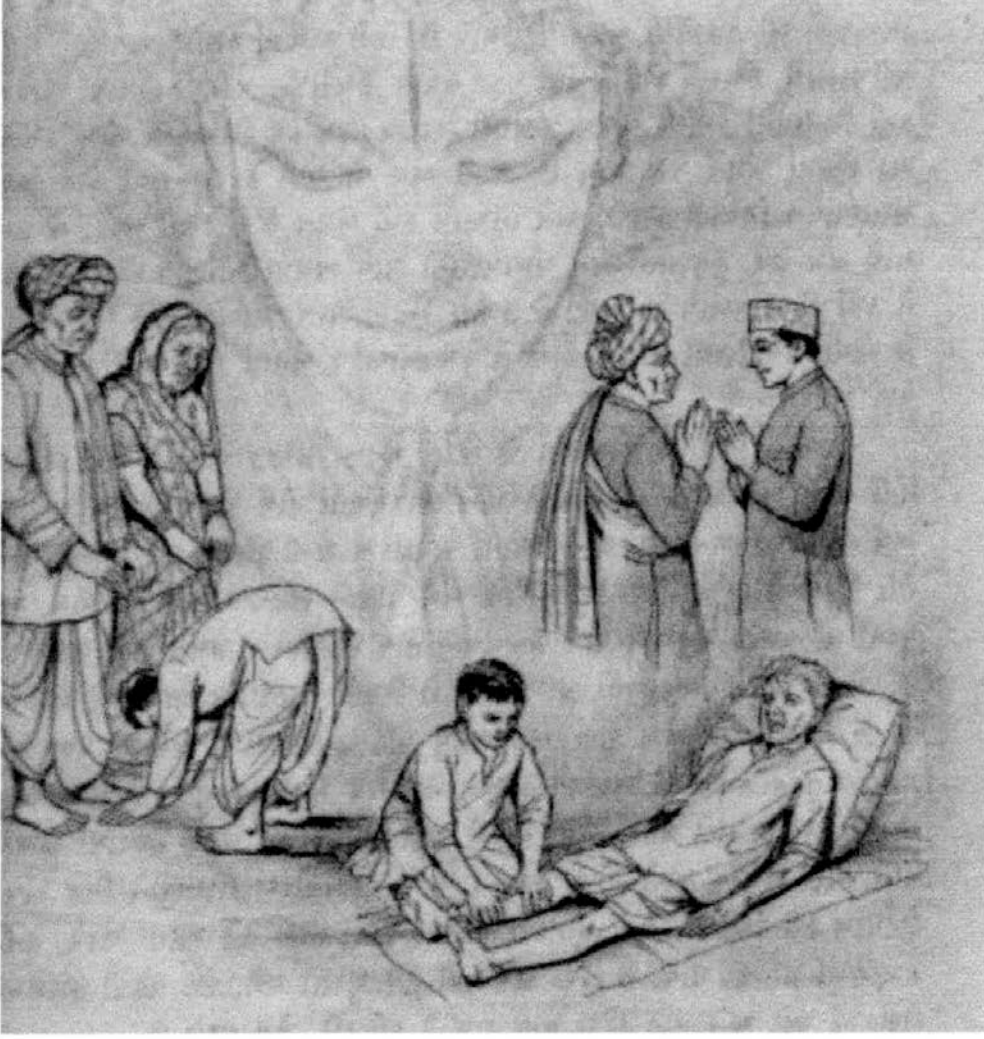
૨.૭.૫ માંદગી એ કોઈ દેવદેવીઓનો રોપ/કોપ નથી. (5)

૨.૮ નીચેના વાક્યો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

૨.૮.૧ ધના પટેલ એક ખેડૂત હતા.

૨.૮.૨ ધના પટેલે માતાજીના નેવેદ્ય કર્યા નહીં. (5)

૨.૯ ચિત્ર વર્ણન: નીચે આપેલા ચિત્રને જોઈ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૨.૯.૧ આ ચિત્રમાં કેટલાં માણસો અને કેટલી સ્ત્રીઓ છે ? (2)

૨.૯.૨ આ ચિત્ર વિશે ચાર વાક્યો લખો. (4)

૨.૯.૩ આ ચિત્રમાં તમને ગમતી વાત લખો. (2)

૨.૯.૪ આ ચિત્રને તમે શું ટાઈટલ આપશો ? (2)

[40]

60 marks

SECTION B

પ્રશ્ન-૩ નીચે આપેલ પદો પરથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૩.૧ હે ઇશ્વર તું પાર ઉતારે
નહિ એ ભક્તિ મારી..
પેલે પાર જઈ શકું હું,
એ શક્તિ દે તારી..
ભવસાગરમાં દુઃખનાં મોજાં
ગુલાંટ ગમતાં આવે..
હે ઇશ્વર તું પાર ઉતારે
નહિ એ ભક્તિ મારી.

૩.૧.૧ અહીં કવિ ભગવાન પાસે શેની માંગણી કરે છે શા માટે ? (3)

૩.૧.૨ ભવસાગરમાં શેનાં મોજાં અને કેવી રીતે આવે છે ? (3)

૩.૨ અમે ઊંચા તમે નીચા,
એ વિચાર છેક નીચા.
વિત્ત તેથી એ મોટો,
એ ખ્યાલ છે ખોટો
સત્તાની પદવીથી એ, શાને થઈ ગયો મોટો,
અમે ઊંચા તમે નીચા,
એ વિચાર છેક નીચા.

૩.૨.૧ કયા વિચારોને કવિ અહીં નીચા કહે છે ? (3)

૩.૨.૨ કયો ખ્યાલ ખોટો છે ? કોઈ શેનાથી મોટો નથી થઈ જતો? (3)

૩.૩ અષ્ટકુળ પર્વત ડોલિયા, ને
ઓલ્યા ડોલ્યા નવકુળ નાગ રે .
આવેલ આશા ભર્યા રે..
મહેતા નરસૈના સ્વામી શામળા !
સદા રાખો ચરણની પાસ રે
આવેલ આશા ભર્યા રે..

૩.૩.૧ શ્રીકૃષ્ણની વાંસળીના સૂરીની કેવી અસર થાય છે ? (3)

૩.૩.૨ સમજાવો..

સદા રાખો ચરણની પાસ રે

(3)

[15]

પ્રશ્ન- ૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ પાંચ)

- ૪.૧ અમુની સુંદરતા વિશે લેખક શું કહે છે ? (3)
- ૪.૨ બાળકો ઈબ્રાહીમચાચાને ‘મીઠા ચાચા’ શા માટે કહેતા ? (3)
- ૪.૩ ગામ લોકો વચ્ચે ઝગડો શી રીતે શરૂ થયો ? (3)
- ૪.૪ વોલ્ટરના શરીર ઉપર લકવાની શી અસર થઈ ? (3)
- ૪.૫ વોલ્ટરની માતાએ તેને કઈ રીતે પ્રોત્સાહન આપ્યું ? (3)
- ૪.૬ પાઠ પાકો ન કરવા બદલ દોષાચાર્યે યુધિષ્ઠરને શું કહ્યું ? (3)
- ૪.૭ પાઠ પાકો થયો નથી આ પાઠમાંથી આપણને શો બોધ મળે છે ? (3)
- [15]**

પ્રશ્ન- ૫. ‘ચક દે ઇડિયા’ ફિલ્મ પરથી

- ૫.૧ ‘ચક દે ઇડિયા’ ફિલ્મની ટૂંકી વાત તમારા શબ્દોમાં રજૂ કરો. (5)
- ૫.૨ ‘ચક દે ઇડિયા’ ફિલ્મમાંથી તમારા ગમતાં પાત્ર વિશે પાંચ લાઈન લખો. (5)
- [10]**

40 marks**Total: 100 marks**